

Tjåehkere Sijte

7898 Limingen

Stallvika 26/8 2016

NVE

Postboks 5091 Majorstuen

0301 Oslo

Uttalelse til: Høring av søknad om tillatelse for bygging av 10 småkraftverk og nettanlegg i Namsskogan og Grong kommuner.

Det vises til konsesjonssøknader der 6 av totalt 10 småkraftverk er planlagt innenfor Tjåehkere Sijte i Namsskogan og Grong kommuner.

Det er positivt at NVE legger ut denne høringen om småkraftverk samlet, slik at det blir lettere å vurdere samlet belastning og sumvirkninger av tiltakene.

Tjåehkere Sijte vil spesielt kommentere konsesjonssøknadenes avsnitt om reindrift. Reindriften er nevnt med noen enkle setninger, der tiltakshaver konkluderer med at inngrepene har liten negativ virkning for reindriften, uten at reindriften i de fleste tilfeller ikke er kontaktet i det hele tatt.

Tjåehkere Sijte har bruksrettigheter i området. Dette innebærer at utbygger skal lage avtale med Tjåehkere Sijte i henhold til Gr.I §108, Reindriftslovens §63 og prinsippet om «Fritt forutgående og informert samtykke», som er fastlagt gjennom både FN's erklæring om urfolks rettigheter(art 32 pkt 2) og ILO 169 (art 6 og del II om landrettigheter).

Tiltaket må vurderes for konsekvenser for reindriften, først og fremst med hensyn til ulemper på beite og ferdsel men også på økonomiske konsekvenser. Da først har reinbeitedistriktet tilstrekkelig informasjon til å gi et faglig begrunnet svar.

Oppsummert

Tjåehkere Sijte varsler at vi er imot utbygging av Øvre Skorovasselva kraftverk og Grøndalstjønna kraftverk. Det begrunnes nedenfor.

Tjåehkere Sijte krever en avtale før tiltak kan igangsettes.

Konsekvenser av utbygging

Tjåehkere Sijte er delt i 3 driftsgrupper som er adskilt hele året, og det er Steinfjellgruppen som blir mest berørt av utbygging av omsøkte småkraftverk. De planlagte kraftverkene vil medføre en rekke negative konsekvenser. Faktorer av betydning:

- Sperring av flytteleier.
- Økt ferdsel og forstyrrelser i utmarka.
- Influenssoner og unnvikelsesområder.
- Foringe naturlige trekk.

- Redusert produksjon og produktivitet.
- Økt rovvilttap ved at dyrene presses sammen fordi dyrene hindres i deres naturlige trekkleier og unnvikelse av området.
- Begrense vår, høst og vinterbeite.
- Fare for sammenblanding med Jåma/Dærgagruppen ved at reinen blir styrt østover ved at naturlige flytte- og trekkleier blir berørt.

Inngrepene vil ha store direkte negative effekter ved forstyrrelse av enkeltdyr, og regionale negative effekter ved forstyrrelser av hele flokken og driftsmønsteret, samt at det også vil ha kumulative effekter som på sikt vil forringe hele driftsmønsteret og økonomien. Grunnlaget for dette er basert på reineierens egen kunnskap og faglige kompetanse, samt på omfattende forskningsresultater som finnes om temaet inngrep og reinbeite¹.

Arealbrukskartene om reindrifft er ikke oppdatert og har feil og mangler etter dagens driftsmønster. Arealbrukskartene har dermed begrenset verdi som grunnlagsdokument. Ofte blir kartene av tiltakshaver tolket til vinning for eget beste.

Foreløpig vurdering av de planlagte kraftverkene:

Storsteinåa kraftverk.

Søknad trukket. Ingen videre kommentar.

Sandåa kraftverk.

- Usikre isforhold i inntaksdam kan føre til ulykker ved at rein drukner.
- Nedstrøms kraftverket forventes endrede forhold med ising og tining ved at vannet oppvarmes i tunnel, rør og i kraftverket. Dette har en barriereeffekt og fører til at reinen endrer trekk.
- Kraftstasjonen vil ved støy når kraftverket går ha en barriere- unnvikelseeffekt.
- Unnvikelse betyr tap av beiteland.

Grøndalselva kraftverk.

- Usikre isforhold i inntaksdam kan føre til ulykker ved at både rein, vilt og folk drukner.
- Nedstrøms kraftverket forventes endrede forhold med ising og tining ved at vannet oppvarmes i tunnel, rør og i kraftverket. Dette har en barriereeffekt og fører til at reinen endrer trekk.
- Kraftstasjonen vil ved støy når kraftverket går ha en barriere- unnvikelseeffekt.
- Unnvikelse betyr tap av beiteland.
- Adkomstveg til inntak vil beslaglegge beiteland og vil være ledende.

Grøndalstjønnkraftverk.

- Usikre isforhold i inntaksdam kan føre til ulykker ved at rein drukner.

¹ Christian Nellemann: Reindrifftsaglig konsekvensutredning av E10/rv.85/rv.83 Evenes – Harstad - Sortland og langsiktig konsekvens av kommunal utbygging for reinbeitedistriktene Kanstadvjord/Vestre Hinnøy, Kongsvikdalen, Tjeldøy og Grovfjord. Se spesielt kap 11 - Appendix: Kunnskaper om utbyggingskonsekvenser.

- Nedstrøms kraftverket forventes endrede forhold med ising og tining ved at vannet oppvarmes i tunnel, rør og i kraftverket. Dette har en barriereeffekt og fører til at reinen endrer trekk og at flytting og driving over elven vanskeliggjøres.
- Inntaksdam er planlagt helt inn mot avmerket flyttelei og faren er at flokken vil bruke usikker is på inntaksdammen som krysningsspunkt av elven i stedet for ordinær lei når isforholdene ellers er slik at det kan skje.
- Adkomstveg med bru over Skorovasselva til kraftstasjon vil legge beslag på beiteland og erfaringsmessig vil det bli en økning av ferdsel ved at veier bygges inn i nye områder.
- Kraftstasjonen vil ved støy når kraftverket går ha en barriere- unnvikelseeffekt.
- Unnvikelse betyr tap av beiteland.
- Områdene rundt Grøndalstjønnna er særdeles viktig under samling til slakt- flytting på høst -tidligvinter. Det er ofte tåke med dårlig sikt høyere i fjellet og den lavereliggende Grøndalen med gode beiter, er da overnattingsområde under samlingen, drivingen til gjerdeanlegget ved Tunnsjøflyan.

Nedre Skorovasselva kraftverk.

- Usikre isforhold i inntaksdam kan føre til ulykker ved at rein drukner.
- Nedstrøms kraftverket forventes endrede forhold med ising og tining ved at vannet oppvarmes i tunnel, rør og i kraftverket. Dette har en barriereeffekt og fører til at reinen endrer trekk og at flytting og driving over elven vanskeliggjøres.
- Kraftstasjonen vil ved støy når kraftverket går ha en barriere- unnvikelseeffekt.
- Unnvikelse betyr tap av beiteland.

Øvre Skorovasselva kraftverk.

- Usikre isforhold i inntaksdam kan føre til ulykker ved at rein drukner.
- Nedstrøms kraftverket forventes endrede forhold med ising og tining ved at vannet oppvarmes i tunnel, rør og i kraftverket. Dette har en barriereeffekt og fører til at reinen endrer trekk og at flytting og driving over elven vanskeliggjøres.
- Kraftstasjonen vil ved støy når kraftverket går ha en barriere- unnvikelseeffekt.
- Unnvikelse betyr tap av beiteland.

Tidligere inngrep

Tjåehkere Sijte er utsatt for mange typer inngrep, og ønsker derfor å kunne se alle inngrep i sammenheng, for dermed best mulig vurdere konsekvenser av omsøkte tiltak. Dessverre er et slikt arbeid ikke gjennomført. Derfor er det utarbeidet et begrenset sammendrag på kun tidligere kraftverkssaker som berører reinbeitedistriktet.

Alle de største sjøene Namsvatnet, Limingen, Tunnsjøen, Tunnsjøflyene og Bangsjøene er regulert til kraftproduksjon med tilhørende kraftverk og linjenett.

Det går flere store sentralnettlinjier og regionalnettlinjier gjennom reinbeitedistriktet.

Det har vært mange mindre kraftutbygginger innen reinbeitedistriktet.

- Hafdalselva småkraftverk.
- Knutsfoss småkraftverk.

- Nyvikelva småkraftverk.
- Gjersvik minikraftverk.
- Kjernes minikraftverk.

Planlagte mindre kraftutbygginger innen reinbeitedistriktet i nærheten til omsøkte kraftverk.

- Fjerdingelva småkraftverk
- Kjerråa småkraftverk
- Østli minikraftverk
- Devikelva småkraftverk
- Røyrvasselv småkraftverk
- Brekkvasselv minikraftverk
- Litltromsa kraftverk
- Litlfjerdingelva kraftverk
- Tronesfoss kraftverk
- Mortensfoss kraftverk
- Iskvernsfoss kraftverk
- Rognbuelv kraftverk

I tillegg kommer flere planlagte kraftverk i hoved vinterbeiteområdet.

Planlagte vindkraftutbygginger i nærheten av omsøkte kraftverk.

- Grøndalsfjellet vindpark
- Mariafjellet vindpark

Store fritidsbebyggelser innen reinbeitedistriktet.

- Bjørgan
- Børgefjellsenteret

Skorovatn fjellandsby med 1200 hytter er planlagt i umiddelbar nærhet til omsøkte kraftverk.

Konklusjon:

- Tjåehkere Sijte har bruksrettigheter i området. Dette innebærer at utbygger skal lage avtale med Tjåehkere Sijte i henhold til Gr.I §108, Reindriftingslovens §63 og prinsippet om « *Fritt forutgående og informert samtykke* », som er fastlagt gjennom både FN's erklæring om urfolks rettigheter(art 32 pkt 2) og ILO 169 (art 6 og del II om landrettigheter).
- Tiltaket må vurderes for konsekvenser for reindriften, først og fremst med hensyn til ulemper på beite og ferdsel men også på økonomiske konsekvenser. Da først har reinbeitedistriktet tilstrekkelig informasjon til å gi et faglig begrunnet svar. Imidlertid har ikke reinbeitedistriktet ressurser til å håndtere dette innenfor kortere tidsfrister og det kan derfor være behov for å leie inn nødvendig kompetanse.
- Tjåehkere Sijte er av den oppfatning at det er utbyggers ansvar å dekke reinbeitedistriktets kostnad med å lage en kumulativ analyse (som nevnt i punktet ovenfor) av virkningene av tiltaket.
- NVE må gjøre tiltakshaver oppmerksom på dennes ansvar overfor reinbeitedistriktet.

- Tjåehkere Sijte varsler med dette at vi er imot at Grøndalstjønna kraftverk blir realisert pga de store negative konsekvenser det vil ha for reindriften med tanke på området verdi som overnattingsområde, nærhet til gjerdeanlegg Tunnsjøflyan, og barriereeffekt, unnvikelse, tap av beiteland, økt ferdsel, endret trekk, innvirkning på flyttelei som kraftverk og vei vil føre til.
- Tjåehkere Sijte varsler at vi er imot at Øvre Skorovasselva blir realisert pga store negative konsekvenser med tanke på området verdi som beiteland, trekklei, flyttelei og nærhet til gjerdeanlegg Tunnsjøflyan. Pga hindret/endret trekk er det fare for sammenblanding med Jåma/Dærgagruppen som har flyttelei lenger øst. Området blir ekstra viktig hvis Skorovatn fjellandsby blir en realitet.
- Tjåehkere Sijte kan vurdere realisering av Sandåa kraftverk, Nedre Skorovasselva kraftverk og Grøndalselva kraftverk da disse ikke har tydelige store konsekvenser for reindriften, annet enn tapt beiteland, økt risiko for hindret/endret trekk og fare for ulykker/drukning i inntaksdam. I anleggsperioden vil det være unnvikelse. Tjåehkere sijte vil ved en utbygging anse områdene som tapt beiteland, men som reinbeitedistriktet likevel kan frastå mot en rimelig erstatning.

Anta Joma

Nestleder Tjåehkere Sijte